

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут вищої освіти НАПН України
Маріупольський державний університет

Міжнародна науково-практична конференція

**«Інтернаціоналізація як фактор конкурентоспроможності
сучасного університету»**

25-26 травня 2017 року

Збірник матеріалів конференції

Україна – Маріуполь – МДУ

2. Ільницький Д. О. Університети в глобальній економіці знань: еkleктична парадигма [Електронний ресурс] / Д. О. Ільницький // Міжнародна економічна політика. – 2015. – № 1. – С. 123-154. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Мер_2015_1_8
3. Про освіту: [Електронний ресурс]: Закон України від 23.05.1991 № 1060-XII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
4. Про вищу освіту: [Електронний ресурс]: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
5. Про ліцензування видів господарської діяльності: [Електронний ресурс]: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
6. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти: [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п>
7. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
8. Реформа освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reforms.in.ua/ua/reforms/reforma-osvity#overview>
9. Проект Концепції вдосконалення правничої (юридичної) освіти для фахової підготовки правника відповідно до європейських стандартів вищої освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://mon.gov.ua/activity/education/vishha/konceptsiya-vdoskonalennya-pravnichoyi-\(yuridichnoyi\)-osviti-dlya-faxovoyi-pidgotovki-pravnika-vidpovidno-do-evropejskix-standartiv-vishhoyi-osviti.html](http://mon.gov.ua/activity/education/vishha/konceptsiya-vdoskonalennya-pravnichoyi-(yuridichnoyi)-osviti-dlya-faxovoyi-pidgotovki-pravnika-vidpovidno-do-evropejskix-standartiv-vishhoyi-osviti.html)

О. Tsyklauri

THE ISSUES OF ENSURING COMPETITIVENESS OF LEGAL EDUCATION IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

At the present stage Ukraine is in the conditions of globalization and European integration. The reforms in various spheres of life of state and society are important in these conditions with the aim of bringing to European standards. Equally important is the reform of higher legal education in Ukraine and the improving its quality. The development of legal education is the key to training highly qualified specialists, whose activities are aimed at promoting the rule of law through the protection of rights and freedoms.

Keywords: innovative development, competitiveness of higher education institutions, the competitiveness of legal education, reform of higher education.

УДК 378.4:504(043)

Черніченко Г.О., Мітюшкіна Х.С.

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Досліджено актуальні питання підготовки фахівців в галузі екології й охорони навколишнього середовища в Україні та зокрема в Маріуполі. Визначено роль екологічної освіти в підвищенні конкурентоспроможності сучасного університету.

Ключові слова: екологія, екологічна освіта, вищі навчальні заклади, підготовка фахівців з екології.

Важливість екологічних проблем й пріоритетність пошуку шляхів їх розв'язання, з огляду на численну кількість наукових досліджень, що присвячено даним питанням не викликають сумнівів. Узагальнюючи напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених, слід визначити, що основними напрямками покращення сучасної екологічної ситуації є такі:

трансформація характеру виробничої діяльності людини (створення й поширення безвідходних виробництв, очисних споруд, використання екологічно-чистих джерел енергії); проведення технічної експертизи технічних проєктів; раціональне використання природних ресурсів; створення центрів з охорони та розведення рідких та зникаючих видів рослин й тварин; формування екологічної свідомості та екологічної культури.

Вирішення жодного з цих завдань неможливо без фахівців нової формації. Саме тому нині в усьому світі значно посилилася увага не тільки до проблем екології взагалі, а й до проблеми екологічної освіти зокрема. Особливу увагу стали приділяти таким поняттям, як екологічна культура, екологічні знання, екологічний імператив. Вивчення досвіду провідних країн з розбудови системи екологічної освіти викликає значний інтерес і може стати цінним джерелом для осмислення й творчого використання його позитивних ідей у вітчизняній освітній теорії і практиці.

У цьому контексті значно підвищує конкурентоспроможність сучасного вищого навчального закладу можливість надання відповідної екологічної підготовки. Особливо у регіонах зі складною екологічною ситуацією, до яких зокрема відноситься й м. Маріуполь. Маріуполь є одним з найпотужніших індустріальних центрів сходу України. Його металургійна спрямованість й велика концентрація промислових підприємств інших галузей формують суттєве антропогенне навантаження на навколишнє середовище. Так, багато років поспіль Маріуполь входить до 10-ти найбільш забруднених міст країни.

Отже, якісна підготовка висококваліфікованих фахівців в галузі екології, раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища саме в Маріуполі набуває особливої актуальності. На сьогодні спеціалістів, що могли б адекватно сприймати та вирішувати проблеми надмірного техногенного навантаження на екосистему міста готують декілька ВНЗ. Приазовський державний технічний університет відкрив нову спеціальність з підготовки бакалаврів за галуззю знань 18 „Виробництво та технології” спеціальністю 183 „Технології захисту навколишнього середовища”. Донецький державний університет управління здійснює підготовку магістрів за галуззю 07 „Управління та адміністрування” спеціальністю 073 „менеджмент природоохоронної діяльності” [1,2].

Успішно пройшов акредитацію та готує бакалаврів й магістрів з галузі 10 Природничі науки спеціальності 101 „Екологія” Маріупольський державний університет. Комісією Міністерства освіти і науки України з екології, охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування було прийнято стандарти для відповідної підготовки за цим напрямом [3].

Згідно з вимогами до фахівців освітніх ступенів "бакалавр", "магістр" підготовка здійснюється для забезпечення України спеціалістам-екологами в області екологічної експертизи, економіки природокористування, планування, проєктування, організації, контролю і прогнозування стану навколишнього середовища в умовах активної господарської діяльності людини, медичної екології, радіоекології, урбоекології, охорони мисливської фауни і організації мисливського господарства та інше. Реалізація цих рівнів потребує високого рівня професіоналізму, який передбачає єдність світоглядної, практичної та психологічної підготовки майбутнього фахівця. Наукова підготовка включає теоретичні та практичні знання і практичні уміння, а також навички з фундаментальних, загальнонаукових і спеціальних дисциплін.

В світоглядній діяльності фахівець повинен бути провідником ідей про оптимальні взаємовідносини природи і суспільства, знати існуючі суспільно-політичні рухи, інтелектуальну історію, місце і роль екології в аксіології (від грец. аксія - цінність) – „у вченні про цінності”, заснованому на визнанні об’єктивного та історичного характеру моральних, естетичних та інших цінностей сучасної людини, критично оцінювати екологічну ситуацію в світі, в країні, в своєму регіоні та місті, проводити сучасну екологічну політику, вірно розуміти Конституцію України, природоохоронне законодавство та регіональні вимоги [4].

Екологічна освіта у вищому навчальному закладі, зокрема в Маріупольському державному університеті підпорядковується основній меті - дати молоді світоглядні цінності. Тому предмет екології (Екологія, Основи екології, Екологія людини) викладається на багатьох спеціальностях серед дисциплін гуманітарного циклу. Навчальні програми з екології спрямовані на формування екологічної свідомості у студентів, на раціональне використання природних ресурсів, кількість і якість яких щорічно зменшується.

Формування відповідального ставлення людини до довкілля в усіх видах діяльності повинно розпочинатись ще в ранньому віці і тривати протягом усього життя. Саме це і передбачає втілення єдиної системи безперервної освіти та виховання у навчальний процес усіх навчальних закладів. Екологічний світогляд, екологічна культура повинні стати складовою частиною загальної культури людини. Підтвердженням екологічної свідомості та культури людини є тільки її діяльність, оскільки екологічна ситуація, що склалася на сьогодні, є наслідком діяльності людини. Щоб така діяльність була спрямована на створення гармонійних відносин між суспільством і природою, необхідно мати глибокі знання в галузі екології та раціонального природокористування [5].

Однією з головних підсистем єдиної системи безперервної екологічної освіти та виховання є підсистема вузівської екологічної освіти, коли студент набуває професійних екологічних знань відповідно до своїх професійних обов'язків. Студенти-економісти, наприклад, під час навчання повинні засвоїти такі поняття, як економіка природокористування, природні ресурси, національна екополітика, навколишнє середовище та ін.

Враховуючи те, що екологічний аспект повинен органічно входити в процес освіти всіх вікових категорій, що відповідає концепції «безперервної освіти», яка активно обговорюється в сучасній педагогіці, викладання основ екології у майбутніх фахівців дошкільного виховання дозволить сформувати в них справді дбайливе ставлення до природи, вміти визначати допустимі міри перетворення природи, засвоїти специфічні соціоприродні закономірності і норми поведінки, що забезпечать їх компетентну діяльність у дошкільних закладах й допоможе вихованню екологічної свідомості і розвитку дитини.

Отже, в основі формування екологічного суспільства лежить концепція сталого коеволюційного розвитку, розумне поєднання соціальних, економічних і екологічних інтересів особистості і суспільства, що є основою формування екогуманітарної парадигми ХХІ століття. Серед інститутів, які формують нове розуміння місця і ролі екологічних проблем в житті суспільства, безперечно, центральне місце належить системі освіти.

Список використаної літератури

1. Офіційний сайт Донецького державного університету управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://dsum.edu.ua>
2. Офіційний сайт Приазовського державного технічного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pstu.edu/index.php?id=934>
3. Офіційний сайт Маріупольського державного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://mdu.in.ua/index/specialnosti_mdu/0-100
4. Клименко М.О. та ін. Вступ до фаху: Підручник / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, О.В. Мудрак, Р.В.Петрук, Л.В. Клименко, Н.В.Гнілуша. – Херсон: Олді-плюс, 2014. – 304 с.
5. Малишев В. Екологічна освіта в Україні: психолого - педагогічні основи формування екологічних знань [Електронний ресурс] / В. Малишев, Т. Лукашенко // Освіта регіону. – Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/416>
6. Мальований М.С. Проблема підготовки наукових кадрів в галузі охорони навколишнього середовища / М.С. Мальований // Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування. – 2011. - №1(3). – С.64-68

G.Chernichenko, H. Mityushkina

ENVIRONMENTAL EDUCATION IN MODERN UNIVERSITY

Current issues of students training in the field of ecology and environmental protection in Ukraine and in particular in Mariupol are considered. The role of environmental education in improving the competitiveness of the modern university is identified.

Keywords: ecology, environmental education, higher education, training in ecology.

УДК 340. 15 (477)

Ясінський В.П.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Автор подає загальну характеристику діяльності юридичних факультетів у найбільших університетах України початку ХХ століття, вказує на визначальну роль Загального університетського статуту у розвитку вищої юридичної освіти. У тезах описано специфіку організації освітнього процесу у підготовці фахівців юридичного профілю та визначено характерні особливості розвитку правової освіти того часу.

Ключові слова: *правова освіта, юридичні факультети, університетський статут, правознавство.*

Розвиток юридичної науки України початку ХХ століття нерозривно пов'язаний із юридичною освітою і наукою усієї Європи, що відіграло значну роль у її становленні. Зважаючи на значний досвід українських учених-юристів, а також на те, що в Україні на даний момент відбувається реформування системи освіти, життєвою необхідністю є залучення та узагальнення досвіду попередніх поколінь, їх теоретичних і практичних здобутків.

Беручи до уваги, що на початку ХХ століття головними осередками правової освіти в Україні були юридичні факультети університетів, варто звернутись саме до комплексного та системного дослідження їх освітньої і наукової спадщини. Дослідження та наукові напрацювання юристів і правників того часу, можуть бути використанні для побудови якісної, сучасної системи підготовки кваліфікованих фахівців юридичного профілю.

На сучасному етапі розвитку правової освіти в Україні актуальною науковою проблемою виступає усвідомлення процесу становлення правової освіти, яка представлена різними періодами, що дозволить сформулювати загальну стратегію її розвитку в сучасних умовах європейської інтеграції.

Кінець ХІХ – початок ХХ століття стало новою епохою розвитку правової освіти на українських землях, що перебували в складі Російської імперії. Створенні у ХІХ столітті такі вищі навчальні заклади, як Харківський університет (1805 р.), Київський університет (1834 р.), Новоросійський університет в Одесі (1865 р.) були «нарізними стержнями» юридичної освіти в освітньому житті краю. Нормативними актами, що визначали їх внутрішню організацію, стали університетські статути 1805 р., 1835 р., 1842 р. (чинний лише для університету Святого Володимира в Києві), 1864 р., 1884 р. За статутами 1805 р. та 1864 р. університети діяли на принципах автономії, а статути 1835 р. та 1884 р. їй майже ліквідували [1, с. 232].

Прийнятий у 1863 році Загальний університетський статут став важливим етапом у розвитку вищої юридичної освіти. Саме він упровадив суттєві зміни, що торкались найбільш важливих сторін університетського життя.

Новий статут визначив структуру юридичних факультетів Харківського та Київського університетів, на яких передбачалось функціонування тринадцяти кафедр. Було створено кафедри: енциклопедії права, історії найважливіших іноземних законодавств – стародавніх і